

№ 7 (234)
Л И П Е Н Ь
2 0 2 5

ISSN 2786-9016

ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ НАУКОВО-ПРАКТИЧНИЙ ЖУРНАЛ

КОНТРОЛЬ

Видається за інформаційної підтримки Державної аудиторської служби України

**СКЛАД РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ
ВСЕУКРАЇНСЬКОГО НАУКОВО-ПРАКТИЧНОГО
ЖУРНАЛУ «ФІНАНСОВИЙ КОНТРОЛЬ»**

Шкуронат Олександр Григорович — заступник Голови Держаудитслужби, кандидат економічних наук

Волянський Ігор Романович — директор Департаменту стратегічного планування, звітності та координації здійснення державного фінансового контролю Держаудитслужби

Голландс Світлана Станіславівна — начальник Відділу інформації та комунікацій з громадськістю Держаудитслужби

Брадул Олександр Михайлович — декан факультету економіки та управління бізнесом Криворізького національного університету, доктор економічних наук, професор

Кашубіна Юлія Богданівна — проректор з науково-педагогічної та виховної роботи Криворізького національного університету, кандидат економічних наук, доцент

Коваленко Юлія Михайлівна — професор кафедри фінансових ринків Університету державної фіскальної служби України, доктор економічних наук, професор

Котляревський Ярослав Вікторович — радник заступника Міністра фінансів України, доктор економічних наук, професор

Любкіна Олена Вікторівна — заступник декана з навчально-методичної роботи економічного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка, доктор економічних наук, доцент

Лютій Ігор Олексійович — завідувач кафедри фінансів Київського національного університету імені Тараса Шевченка, доктор економічних наук, професор, заслужений економіст України

Мельников Олександр Валерійович — головний редактор Всеукраїнського науково-практичного журналу «Фінансовий контроль», доктор економічних наук

Мігус Ірина Петрівна — проректор з наукової роботи Університету «КРОК», доктор економічних наук, професор

Рибак Сергій Олександрович — докторант Пряшівського університету в Пряшеві, доктор економічних наук, доцент

Рижаків Дмитро Андрійович — професор кафедри менеджменту в будівництві Київського національного університету будівництва і архітектури, доктор економічних наук, доцент

Рожко Олександр Дмитрович — проректор з науково-педагогічної роботи (перспективний розвиток) Київського національного університету імені Тараса Шевченка, доктор економічних наук, професор, заслужений економіст України

Рудницька Руслана Михайлівна — співкерівник українсько-голландського проекту двосторонньої співпраці Міністерств фінансів України та Нідерландів «Сприяння впровадженню державного внутрішнього фінансового контролю в Україні», кандидат економічних наук

Ткаченко Наталія Володимирівна — директор Інституту післядипломної освіти Київського національного університету імені Тараса Шевченка, доктор економічних наук, професор, заслужений економіст України

Турило Анатолій Михайлович — доцент кафедри фінансів суб'єктів господарювання та інноваційного розвитку Криворізького національного університету, доктор економічних наук

Хаджинова Світлана — заступник директора Центру паперової промисловості та поліграфії Лодзинського технічного університету, доктор хабілітований, інженер

Чугунов Ігор Якович — завідувач кафедри фінансів Київського національного торговельно-економічного університету, доктор економічних наук, професор

Шахно Альона Юрївна — завідувач кафедри економіки, організації та управління підприємствами Криворізького національного університету, доктор економічних наук, доцент

Шевчук Олег Анатолійович — перший проректор з навчально-методичної та виховної роботи Університету державної фіскальної служби України, доктор економічних наук, професор

Штангрет Андрій Михайлович — завідувач кафедри фінансово-економічної безпеки, обліку і оподаткування Української академії друкарства, доктор економічних наук, професор

Шубалий Олександр Михайлович — завідувач кафедри економіки Луцького національного технічного університету, доктор економічних наук, професор

Явор Мартін — директор Центру неперервного та компетентного моделювання Пряшівського університету в Пряшеві, доктор філософії (PhD), доцент

НАД НОМЕРОМ ПРАЦЮВАЛИ:

Директор підприємства — Андрій Зінченко

Головний редактор — Олександр Мельников

Дизайн і художнє оформлення — Юлія Попова

Відповідальність за зміст реклами несе рекламодавець.

Відповідальність за достовірність фактів, власних імен та інших відомостей несуть автори публікацій. Редакція може не поділяти погляду автора та залишає за собою право на скорочення і редагування текстів

Редакція журналу «Фінансовий контроль»:

м. Київ, вул. Малинська, 4а, корп. Лабораторний 01-4

Тел.: (067) 236 62 07

E-mail: dficontrol@ukr.net www.fincontrolnew.com.ua

СПІВЗАСНОВНИКИ:

Університет державної фіскальної служби України,
Київський національний торговельно-економічний
університет, Криворізький національний
університет, Державне підприємство
«Державне управління комплексного забезпечення»
(свідоцтво про внесення до Державного реєстру
ДК №7923 від 01.09.2023)

Всеукраїнський науково-практичний журнал
Видається з квітня 1999 року
Виходить дванадцять разів на рік
УДК 336.148

Свідоцтво про державну реєстрацію:
КВ № 23487-13327ПР від 02.07.2018®

МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО :

Фінансова прозорість як фундамент на шляху до європейського союзу

4

КОРИСНО ЗНАТИ :

Ревізія: скільки часу триває, чому строки важливі та новели судової практики

10

З РЕГІОНІВ :

Про великі проблеми малої громади

15

МЕДИЦИНА :

Як недотримання умов договорів з НСЗУ призводить до мільйонних втрат бюджету та ризиків для пацієнтів

19

З РЕГІОНІВ :

Виклики сфери охорони здоров'я: що маємо наразі?

23

КОРИСНО ЗНАТИ :

Підвищувальні коефіцієнти до норм витрат труда. Обґрунтування та порядок їх застосування

29

АКТУАЛЬНА ТЕМА :

Шкода та збитки організацій та установ, внаслідок збройної агресії

32

МЕДИЦИНА :

Чи буде «світло в кінці тунелю» для Глибоцької лікарні?

37

ДЕРЖАВНА КАНЦЕЛЯРІЯ :

Урядовий бюлетень

42

ФІНАНСОВА ПРОЗОРИСТЬ ЯК ФУНДАМЕНТ НА ШЛЯХУ ДО ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Наразі Україна проходить через визначальний етап своєї історії. Попри складні виклики сьогодення, наша держава демонструє неймовірну стійкість і силу. Ми не лише боремося за збереження своєї держави і культури, але й продовжуємо розвиватися, будуючи фундамент для майбутнього.

Одним із ключових напрямів цього розвитку є інтеграція в європейський простір. Від євроінтеграційних реформ до впровадження стандартів ЄС, Україна наполегливо рухається до своєї стратегічної мети — стати повноправним членом Європейського Союзу. Членство в Європейському Союзі надає додаткові фінансові можливості, але водночас покладає на країну зобов'язання та відповідальність за викори-

стання фінансових ресурсів Союзу. Тому, в контексті послідовного руху обов'язковою умовою вступу є розбудова системи захисту фінансових інтересів Європейського Союзу в Україні.

Важливу роль у забезпеченні надійної репутації держави як стратегічного партнера у європейському середовищі відіграють органи, орієнтовані на боротьбу з шахрайством та корупцією.

Європейська інтеграція для України — це не лише зовнішньополітичний вибір, а глибокий процес внутрішньої трансформації. Однією з його ключових умов є ефективне управління фінансами, насамперед фінансовою допомогою, яку Україна отримує від Європейського Союзу.

OLAF — ЄВРОПЕЙСЬКА ВІДПОВІДЬ ВИКЛИКАМ У БОРОТЬБИ ІЗ ШАХРАЙСТВОМ

Статтею 325 Договору про функціонування Європейського Союзу¹ визначені загальні засади боротьби з шахрайством, яких мають дотримуватися всі держави-члени ЄС. Союз та держави-члени протидіють шахрайству та будь-якій іншій незаконній діяльності, що впливає на фінансові інтереси Союзу, шляхом вжиття заходів, які повинні діяти як стримуючий фактор та забезпечувати ефективний захист у державах-членах, а також у всіх установах, органах, службах та агентствах Союзу.

Держави-члени вживають тих самих заходів для боротьби з шахрайством, що зачіпає фінансові інтереси Союзу, яких вони вживають для боротьби з шахрайством, що зачіпає їхні власні фінансові інтереси, а також координують свої дії, спрямовані на захист фінансових інтересів Союзу від шахрайства. З цією метою вони організовують разом з Комісією тісну та регулярну співпрацю між компетентними органами.

28 квітня 1999 р. рішенням Європейської Комісії №1999/352/ЄС², ECSC, Euratom Координаційний підрозділ з питань бо-

ротьби з шахрайством (Unité de coordination de lutte anti-fraude, UCLAF)³, трансформується у Європейське управління з питань запобігання зловживанням та шахрайству (European Anti-Fraud Office, OLAF), яке покликане зміцнити довіру громадян держав-членів ЄС до ефективного та чесного управління фінансами європейського співтовариства.

OLAF успадкувало функції від свого попередника Координаційного підрозділу з питань боротьби з шахрайством (UCLAF), що діяв із 1987 р. у межах Генерального секретаріату Єврокомісії. Втім, новий орган отримав значно ширші повноваження, а головне — функціональну незалежність, яка дозволила йому проводити розслідування без впливу з боку будь-якої інституції чи держави-члена.

OLAF зосереджене не лише на виявленні порушень: його завдання включають участь у формуванні загальноєвропейських підходів до запобігання та протидії шахрайству, корупції та іншій незаконній діяльності з коштами ЄС и, розробку профілактичних механізмів у зазначених сферах, а також тісну співпрацю з органами держав-членів ЄС та з міжнародними партнерами. Організація має мандат на проведення адміністративних розслідувань як у межах європейських інституцій,

¹ Договір про функціонування Європейського Союзу.
URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:12012E>

² Рішення Європейської Комісії № 1999/352/ЄС. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A31999D0352>

³ Заснований у 1987 році як підрозділ Секретаріату Європейської Комісії

так і на території країн-членів ЄС, коли йдеться про фінансові інтереси Союзу.

Функціонуючи на перетині права, контролю та міжнародного співробітництва, OLAF уособлює європейську рішучість забезпечити прозоре та відповідальне використання публічних коштів у кожному куточку Європейського Союзу.

За 25 років своєї діяльності OLAF досягло значних результатів. З 1999 р. OLAF провело понад 6000 розслідувань, виявило порушень на суму близько 16 млрд євро⁴ та надало рекомендації для подальших дій, включаючи фінансові стягнення, адміністративні перевірки та кримінальні переслідування.

OLAF не лише бореться з фінансовими махінаціями, а й розкриває міжнародні схеми контрабанди, підробок, ухилення від сплати мит та податків, надає державам-членам ЄС інформацію про результати відповідних досліджень на транснаціональному рівні з метою запобігання та ефективному виявленню подібних випадків у майбутньому. Управління успішно захищає кошти платників податків, а також права, безпеку та здоров'я громадян ЄС.

Захист фінансових інтересів ЄС є системною діяльністю і вимагає від держав-членів та країн-кандидатів координації своїх дій через організацію разом з Європейською Комісією тісної та регулярної співпраці між компетентними органами.

З цієї метою Уряд України ухвалив постанову «Про запровадження національного механізму координації взаємодії органів державної влади з метою захисту фінансових інтересів України та Європейського Союзу» від 25.10.2017 №1110 яка на початку визначала склад та положення діяльності Міжвідомчої координаційної ради з питань протидії порушенням, які впливають на фінансові інтереси України та ЄС. Діяльність зазначеного міжвідомчого колегіального органу в першу чергу спрямована на сприяння забезпеченню координації дій органів виконавчої влади з питань виявлення та протидії фактам шахрайства з фінансовими ресурсами та послугами Європейського Союзу, наданими Україні на безоплатній та безповоротній основі відповідно до міжнародних договорів.

З метою посилення боротьби з шахрайством, корупцією та будь-якою іншою незаконною діяльністю, що впливає на фінансові інтереси Європейського Союзу та Європейського співтовариства з атомної енергії відповідно до ст. 12а Регламенту (ЄС, Євратом) №883/2013 кожна держава-член повинна створити Службу координації боротьби з шахрайством (Anti-Fraud Coordination Service, AFCOS) з метою ефективної співпраці та обміну інформацією,

⁴ OLAF відзначає 25-ту річницю своєї діяльності. URL: https://anti-fraud.ec.europa.eu/media-corner/news/25-years-fighting-fraud-2024-06-03_en?utm_source=chatgpt.com

включаючи інформацію про оперативний характер, з OLAF враховуючи положення національного законодавства.

З метою реалізації зазначеної вимоги регламенту Уряд України постановою «Про внесення змін до постанов Кабінету Міністрів України від 3 лютого 2016 року №43 і від 25 жовтня 2017 року №1110» від 06.09.2024 №1031 уповноважив Державну аудиторську службу здійснювати функції Служби координації боротьби із шахрайством з питань виконання розд. VI Угоди про асоціацію та додатків до нього, вимог ст. 8 і 9 Рамкової угоди між Україною та Європейським Союзом щодо спеціальних механізмів реалізації фінансування Союзу для України згідно з інструментом Ukraine Facility (далі — Служба координації боротьби із шахрайством) і організовувати взаємодію з OLAF.

Зазначене урядове рішення зумовлене потребою наближення національного законодавства України до вимог європейського права в частині встановлення системи захисту фінансових інтересів ЄС в Україні.

Реалізація зазначеного положення є важливою складовою переговорного процесу між Україною та Європейським Союзом щодо вступу до ЄС. Захист фінансових інтересів ЄС охоплю-

ється переговорним розд. 32 «Фінансовий контроль» (Chapter 32 — Financial Control)⁵, який передбачає створення національної системи управління та контролю за використанням коштів ЄС, а також тісну співпрацю з OLAF як ключову передумову наближення українського законодавства до законодавства ЄС.

AFCOS В УКРАЇНІ ЯК КЛЮЧОВА ЛАНКА У ЗАХИСТІ ФІНАНСОВИХ ІНТЕРЕСІВ ЄС

Утворення Служби координації боротьби із шахрайством (AFCOS) передбачає здійснення нею таких функцій:

- забезпечення комунікації з OLAF та Європейською Комісією з питань виконання розд. VI Угоди про асоціацію та додатків до нього;
- отримання, узагальнення інформації про можливі порушення під час використання в Україні фінансової допомоги, яка отримана від Європейського Союзу, та забезпечення її передачі в повному обсязі компетентним органам України та ЄС;
- забезпечення міжвідомчої взаємодії з метою боротьби із шахрайством з коштами Європейського Союзу, корупцією та

⁵ Переговорний розд. 32 «Фінансовий контроль». URL: https://mof.gov.ua/uk/chapter_32_financial_control-790

МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО

будь-якими іншими порушеннями, що впливають на фінансові інтереси України та Європейського Союзу;

- сприяння проведенню адміністративних розслідувань (перевірок на місцях та інспектувань) Європейським управлінням з питань запобігання зловживанням та шахрайству (OLAF), залучення та організації співпраці органу державної влади, залученого до запобігання шахрайству з коштами Європейського Союзу, корупції, боротьби з ними та іншими порушеннями, які впливають на фінансові інтереси Європейського Союзу, під час проведення адміністративних розслідувань (перевірок на місцях та інспектувань) Європейським управлінням з питань запобігання зловживанням та шахрайству (OLAF);
- формування пропозицій стосовно вдосконалення механізму запобігання шахрайству, боротьби з ним та іншими порушеннями, які впливають на фінансові інтереси України і ЄС;
- взаємодія з органами державної влади з питань розгляду офіційних запитів щодо наявності фактів порушення вимог законодавства, Угоди про

асоціацію, інших міжнародних договорів, укладених між Україною та Європейським Союзом у сфері зовнішньої допомоги ЄС, контрактів, виконання яких здійснюється за підтримки Європейського Союзу;

- ініціювання позачергового засідання та внесення Міжвідомчої координаційній раді пропозицій щодо шляхів та заходів реагування в разі виникнення підозри про вчинення порушення та/або усунення виявлених порушень, які впливають на фінансові інтереси України та Європейського Союзу.

Україна зробила важливий крок у напрямку європейської інтеграції, створивши службу AFCOS. Це стало результатом тісної співпраці з OLAF та партнерами з ЄС, зокрема Латвією, Хорватією та Румунією. Під час спільних навчальних проєктів українські фахівці вивчали досвід європейських колег у сфері захисту фінансових інтересів ЄС та адаптували найкращі практики до національного контексту.

МЕХАНІЗМ ФІНАНСОВОЇ ПІДТРИМКИ УКРАЇНИ UKRAINE FACILITY ТА ДЕРЖАВНА АУДИТОРСЬКА СЛУЖБА У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ПРОЗОРОСТІ

30 червня 2024 року набрала чинності Рамкова угода між Україною та Європейським Союзом щодо спеціальних механізмів реалізації фінансування Союзу для України згідно з інструментом Ukraine Facility, ратифікована Законом України від 06.06.2024 №3786-

IX. Зазначена Рамкова угода в першу чергу заклала фундамент для утворення AFCOS в Україні.

Водночас Держаудитслужба відіграє ключову роль у забезпеченні прозорості та ефективності використання коштів Ukraine Facility. Так, Міністерство фінансів України є незалежним органом аудиту, який повинен забезпечувати разом з Державною аудиторською службою України проведення аудиту виконання Плану України, схваленого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 18.03.2024 №244 (далі — План).

Державну аудиторську службу України визначено органом, який здійснює в установленому законодавством порядку державний фінансовий контроль за видатками, передбаченими у межах виконання Плану, зокрема під час здійснення публічних закупівель, виплати компенсацій та кредитів (п. 2 постанови Кабінету Міністрів України «Деякі питання реалізації інструменту Ukraine Facility» від 15.11.2024 №1318). Ukraine Facility є важливим інструментом підтримки України з боку Європейського Союзу, спрямованим на відновлення та розвиток країни в умовах сучасних викликів. Ефективне використання цих коштів вимагає високого рівня прозорості та підзвітності, що забезпечується, зокрема, завдяки діяльності Державної аудиторської служби України.

ВИСНОВКИ

Завдяки проведенню державного фінансового контролю Держаудитслужба сприяє виявленню та запобіганню фактам можливих порушень під час використання в Україні фінансової допомоги, яка отримана від Європейського Союзу, забезпечуючи цільове використання коштів Ukraine Facility. Це, в свою чергу, підвищує довіру міжнародних партнерів до України та сприяє її прогресу у подальшій європейській інтеграції.

Через реалізацію Держаудитслужбою заходів державного фінансового контролю AFCOS не лише виявляє порушення, а й аналізує джерела шахрайства. Завдяки глибокій аналітичній роботі, яку проводять фінансові інспектори AFCOS, вдається ідентифікувати ризикові ланки у фінансових процесах та спрямовувати підвищену увагу саме туди, де ймовірність зловживань є найвищою.

Такий системний підхід забезпечує не лише своєчасне реагування на конкретні факти порушень, а й дозволяє працювати на упередження та своєчасне відшкодування.

Катерина Арутюнян,
головний державний фінансовий
інспектор відділу оперативного
співробітництва Департаменту
координації боротьби з
шахрайством із коштами ЄС
та міжнародної діяльності
Держаудитслужби

РЕВІЗІЯ: СКІЛЬКИ ЧАСУ ТРИВАЄ, ЧОМУ СТРОКИ ВАЖЛИВІ ТА НОВЕЛИ СУДОВОЇ ПРАКТИКИ

РЕВІЗІЯ: СКІЛЬКИ ЧАСУ ТРИВАЄ І ЧОМУ ЦЕ ВАЖЛИВО ЗНАТИ

Питання строків в праві завжди актуальне. Зупинимось детальніше на термінах проведення ревізій — ключового заходу державного фінансового контролю (ДФК).

ДФК в Україні регулюється Законом «Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні» від 26.01.1993 №2939-XII. Згідно з ним, контроль здійснюється через аудит, інспектування, перевірку закупівель та моніторинг.

Інспектування (ревізія) — це по суті документальна та фактична перевірка фінансово-господарської діяльності установи. Її головне завдання — виявити по-

рушення законодавства та встановити відповідальних осіб. Результати оформлюються актом.

Одним із основних нормативно-правових актів, яким керуються під час проведення інспектування, є Порядок проведення інспектування Державною аудиторською службою, її міжрегіональними територіальними органами, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 20.04.2006 №550 (далі — Порядок №550).

Загалом, основні положення Порядку №550 дублюють Закон №2939, однак він більш деталізований. Зокрема, саме Порядок №550 визначає процедуру зупинення планової виїзної ревізії.

Ревізії бувають планові та позапланові, і кожна має свої особливості.

ПЛАНОВА ВИЇЗНА РЕВІЗІЯ: ЩО ПОТРІБНО ЗНАТИ?

Планування. Мабуть, найголовніше, що потрібно пам'ятати — планова виїзна ревізія має бути передбачена. Тобто, вона завжди включена до плану ДФК, затвердженого наказом.

На практиці досить часто саме наказ стає самостійною підставою для оскарження результатів ревізії, коли звернення підконтрольних установ із позовом про скасування результатів ревізії ґрунтується на оскарженні наказу про затвердження плану проведення заходів ДФК.

Разом з тим судом неодноразово наголошувалось на тому, що оскарження самого наказу про затвердження плану проведення заходів ДФК не може бути самостійною підставою для судового захисту, адже сам по собі такий наказ не породжує прав та обов'язків.

Верховний Суд підкреслив, що «лише рішення, ухвалене за результатами перевірки (припис, постанова, вимога тощо), може бути предметом позову про визнання протиправними та скасування результатів ревізій (вимоги), а формальні порушення при плануванні чи призначенні пе-

ревірки не є самостійною підставою для скасування, якщо вони не вплинули на зміст та висновки перевірки».

Отже, у разі незгоди з результатами ревізії, оскаржувати можна лише рішення, ухвалене за цими результатами, тобто вимогу. Формальні порушення при призначенні ревізії не є підставою для її скасування, якщо вони не вплинули на її зміст (Постанова ВС від 27.02.2025 у справі №560/16980/23).

Місце проведення. Планова виїзна ревізія проводиться за місцезнаходженням юридичної особи або об'єкта власності.

Повідомлення. Орган контролю зобов'язаний повідомити про початок і закінчення ревізії за 10 календарних днів до її початку.

Тривалість: не більше 30 робочих днів.

Продовження ревізії можливе лише за рішенням суду, не більше ніж на 15 робочих днів. Направлення з продовженням строком проведення ревізії обов'язково вручається завчасно.

ПОЗАПЛАНОВА ВИЇЗНА РЕВІЗІЯ: КОЛИ ЇЇ ЧЕКАТИ?

Позапланова виїзна ревізія не передбачається в планах роботи

органу державного фінансового контролю — вона проводиться за рішенням суду. Не передбачається й завчасне повідомлення об'єкта про проведення такого заходу ДФК. Орган або особа, що ініціює проведення позапланової виїзної ревізії, подає до суду письмове обґрунтування підстав такої ревізії з підтверджуючими доказами та датою її початку і закінчення.

Закон №2939 встановлює вищеперелік підстав для позапланової ревізії, серед яких:

- скарги на дії посадових осіб під час попередніх ревізій;
- потреба перевірки інформації, отриманої від третіх осіб, якщо установа не надала пояснення;
- реорганізація (ліквідація) підконтрольної установи;
- доручення від Кабміну, Офісу Генпрокурора, податкової, митниці, НАБУ, БЕБ, що містять факти порушень;
- виявлення вищестоящим органом невідповідності актів ревізії, складених нижчестоящим органом (за певних умов);
- тривалість позапланової ревізії обмежена законом і може бути продовжена судом не більше ніж на 5 робочих днів.

Порядок №550 деталізує процедуру. Планова ревізія може бути зупинена у таких випадках:

- необхідність проведення зустрічних звірок;
- термінове виконання інших завдань;
- дія непереборної сили (наприклад, воєнний або надзвичайний стан);
- обґрунтоване звернення об'єкта контролю за погодженням з керівником органу.

Після зупинення ревізія має бути закінчена протягом 60 робочих днів. Якщо зупинка пов'язана з непереборною силою або воєнним станом, то 60 робочих днів відраховуються після припинення дії цих обставин.

Рішення про зупинення (поновлення) приймає керівник органу фінансового контролю. Якщо зупинка триває понад 3 робочі дні, об'єкту контролю надсилається повідомлення.

Важливо: строк, на який зупинено ревізію, НЕ включається до загальної тривалості її проведення.

ВОЄННИЙ СТАН ТА РЕВІЗІЇ: СУЧАСНІ РЕАЛІЇ

Окремої уваги слід приділити постанові КМУ від 07.05.2022 №561 «Деякі питання здійснення державного фінансового контролю в умовах воєнного стану» (далі — постанова КМУ №561), якою визначено, що до тривалості заходів ДФК (інспектування, державного фінансового аудиту

ту, перевірки закупівель) та інших строків, визначених порядками проведення цих заходів, не включається строк, протягом якого такий захід (організація проведення, оформлення, реалізація) не здійснювався у зв'язку з обставинами, обумовленими воєнним станом.

Зазначена вище постанова прийнята на підставі ст. 12-1 Закону України «Про правовий режим воєнного стану», ст. 2 і 5 Закону №2939, Указу Президента України «Про введення воєнного стану в Україні» від 24.02.2022 №643 метою забезпечення державного фінансового контролю за використанням державних ресурсів у воєнний час. Цією постановою прямо передбачено, що до тривалості заходів державного фінансового контролю (інспектування, державного фінансового аудиту, перевірки закупівель) та інших строків, визначених порядками проведення цих заходів ДФК, не включається строк, протягом якого такий захід (організація проведення, оформлення, реалізація) не здійснювався у зв'язку з обставинами, обумовленими воєнним станом.

Загальновідомою є та обставина, що з 24.02.2022 на всій території України введений правовий режим воєнного стану, який триває і на цей час.

Питання законності продовження строку проведення заходу ДФК у зв'язку із повітряними тривогами та

визначення такої обставини як непереборна сила було предметом розгляду судових справ.

Саме цей аспект часто стає предметом судових спорів. Суди, зокрема Другий апеляційний адміністративний суд у справі №520/28823/23, визнають повітряні тривоги як обставини непереборної сили, що дозволяють зупинити або продовжити строк ревізії без окремого повідомлення, якщо тривалість зупинки не перевищує 3 робочих днів.

ПОМИЛКИ В ОБЧИСЛЕННІ СТРОКІВ: ПРАВОВА ПОЗИЦІЯ ВЕРХОВНОГО СУДУ

Вимоги, складені за результатами ревізій, часто стають предметом судового оскарження. Однією з підстав, на які посилаються об'єкти контролю, є формальні порушення, зокрема, нібито недотримання контролюючим органом строків проведення ревізій.

Касаційний адміністративний суд у складі Верховного Суду неодноразово надавав роз'яснення щодо правильності застосування норм матеріального права стосовно строків проведення та призупинення планової виїзної ревізії.

Постанова Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду від 26.06.2025 у справі №440/10611/21 (за позовом Полтав-

ської обласної державної адміністрації до Управління Західного офісу Держаудитслужби в Тернопільській області та Західного офісу Держаудитслужби) є знаковою. У ній сформовано правовий висновок з питань визначення строків проведення ревізій:

- планова виїзна ревізія, що передбачена планом роботи органу державного фінансового контролю, проводиться за місцезнаходженням юридичної особи або розташування об'єкта права власності, стосовно якого проводиться та ревізія;
- максимальна тривалість планової ревізії — 30 робочих днів (ч. 10 ст. 11 Закону №2939-XII);
- продовження термінів можливе лише за рішенням суду (до 15 робочих днів для планової, до 5 робочих днів для позапланової) (ч. 12 ст. 11 Закону №2939-XII);
- строк проведення ревізії в межах визначеної Законом тривалості продовжується за рішенням керівника органу ДФК, а понад визначену Законом тривалість — за рішенням суду (п. 9 Порядку №550);
- у разі продовження строку ревізії в межах визначеної Законом тривалості, пред'являється направлення з продовженим строком; якщо строк продовжений понад

визначену Законом тривалість, пред'являється також копія відповідного рішення суду (п. 13 Порядку №550);

- планова ревізія може бути зупинена, і в такому випадку вона повинна бути закінчена протягом 60 робочих днів (п. 22 Порядку №550);
- строк, на який зупинено ревізію, не включається до тривалості її проведення (п. 22 Порядку №550).

Аналіз наведених норм свідчить, що при обчисленні загальної тривалості ревізії необхідно виключати періоди її зупинення. У згаданій справі №440/10611/21 суд апеляційної інстанції помилково включив до періоду проведення ревізії дні її зупинення та вихідні дні, що призвело до невірного висновку про перевищення встановлених 30 робочих днів. Верховний Суд скоригував цей висновок, вказавши, що фактична тривалість ревізії, без урахування часу її зупинення, становила 30 робочих днів, і ревізія була закінчена протягом 60 робочих днів з дня її початку, що відповідає приписам п. 22 Порядку №550.

Отже правильне розуміння та застосування норм щодо строків проведення та зупинення заходів державного фінансового контролю, зокрема ревізій, — критично важливе. Воно є запорукою законності та обґрунтованості результатів ревізій як для контролюючих органів, так і для підконтрольних установ. Це допомагає уникнути безпідставних оскаржень та забезпечує законність процесу.

Станіслав Патюк,
заступник Голови
Держаудитслужби

ПРО ВЕЛИКІ ПРОБЛЕМИ МАЛОЇ ГРОМАДИ

Бібрська міська територіальна громада — не найбільша у Львівській області. На початок 2022 р. тут мешкало 18,5 тис. осіб у 46 населених пунктах. Як окрема територіальна громада набула повноважень у січні 2019 р. До того часу управлінські і господарські функції для бібрківців, як і для мешканців прилеглих сіл, що увійшли до громади, забезпечувала Перемишлянська районна адміністрація. Можливо, тривала відсутність власних самостійних бухгалтерських служб разом із низкою суб'єктивних факторів призвели до ситуації, коли міський голова вирішив, що може розпоряджатися казною міста одноосібно.

Такий факт встановили фахівці Західного офісу Держаудитслужби під час державного фінансового аудиту бюджету Бібрської міської територіальної громади (Львівська область) за 2021–2024 рр.

Міський голова Бібрки одноосібно видав 52 розпорядження про витрачання коштів на суму 21,7 млн грн. Таким чином голова розподіляв і перерозподіляв кошти, що надійшли як міжбюджетні трансферти, вносив зміни до напрямків та обсягів використання коштів на реалізацію місцевих програм. Обов'язкові в таких випадках рішення сесії чи виконкому міськради було ухвалено значно пізніше, часто після фактичного витрачання коштів. Або і не були...

Це свідчить про необґрунтоване внесення змін до бюджету громади та про порушення вимог законодавства. Крім того, створює ризики незаконного та неефективного використання коштів місцевого бюджету.

Загалом під час аудиту виявлено, що неефективні управлінські рішення бібрських чиновників призвели до упущених вигод, не-

продуктивних та незаконних витрат на загальну суму 75,9 млн грн, у т. ч.: непродуктивні витрати — 52,1 млн грн, упущені вигоди — 23,4 млн грн і незаконні витрати — 0,4 млн грн. Крім того, аудитори виявили резерви для наповнення казни в сумі 3,6 млн гривень.

ПРО ЗЕМЕЛЬНІ ДІЛЯНКИ ЯК ВТРАЧЕНИЙ РЕСУРС С ДОХОДІВ

Аудитори встановили, що 28 суб'єктів господарювання використовують земельні ділянки загальною площею 26,6 га під об'єктами нерухомого майна без оформлення правовстановлюючих документів, проте відповідальні особи Бібрської міської ради не вживають заходів щодо стягнення з таких землекористувачів недоотриманої орендної плати. Наприклад, ТОВ «ДеГа» з червня 2009 р. є власником об'єктів нерухомого майна на земельній ділянці площею 1,3 га, при цьому жодних правовстановлюючих документів на користування ділянкою досі не оформлено. Як наслідок, громада мала можливість додатково отримати від оренди землі 2,1 млн грн. Але не отримала.

Всього ж упродовж 2021–2024 рр. втрачено можливість додатково отримати 8,9 млн грн. Зважаючи на те, що загальний обсяг доходів за той час до місцевого бюджету становив 687,7 млн грн, більше половини яких (338,2) склали міжбюджетні трансферти, то зайвими недоотримані майже 9 млн грн точно не були.

ПРО ПРАВО НА ОСВІТУ ЧУЖИМ КОШТОМ

До речі, і з міжбюджетними трансфертами все не так добре, як могло би бути.

Аудитори виявили, що упродовж досліджуваного періоду у закладах загальної середньої освіти, в дошкільних та позашкільних навчальних закладах виконавчого комітету Бібрської міської ради навчалося майже 400 дітей з інших адміністративно-територіальних одиниць (Львівської, Перемишлянської, Давидівської та Ходорівської ТГ). Ми не заперечуємо права дітей вчитися в кращому чи зручнішому для їхніх батьків закладі освіти. Проте витрати на утримання цих дітей бюджету громади не відшкодовано, адже Бібрська міська рада не спромоглася ухвалити відповідні рішення та не уклала договори про міжбюджетні трансферти щодо здійснення видатків на утримання дітей з інших громад. А це могло залучити до бюджету 6,8 млн грн доходів. Знову ж таки, майже 7 млн грн були громаді потрібні?

ПРО ДОЦІЛЬНІСТЬ УТРИМАННЯ ЛІКАРНЯНОГО ВІДДІЛЕННЯ

Аудитори поставили під сумнів доцільність утримання коштом громади приймально-діагностичного відділення КНП «Бібрська міська лікарня». Аналогічні послуги надаються іншими відділеннями і оплачуються за рахунок пакетів медичних послуг НСЗУ. У той же час, видатки на утримання цього відділення не покривались програмою державних медичних гарантій та відповідно не було забезпечено доходами за жодним із законтракованих лікарнею пакетів. Тому на утримання приймально-діагностичного відділення доводилось платити з «безрозмірного» бюджету громади. Аудитори дійшли до висновку про зайве навантаження на бюджет громади, яке склало 12,3 млн грн. Хіба вивільнені кошти не можна було скерувати на фінансування інших потреб громади?

ПРО УТРИМАННЯ КОМУНАЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ І ДВІ ЗАРПЛАТИ ДЛЯ ОДНІЄЇ КЕРІВНИЦІ

Одночасно з аудитом було проведено ревізії окремих питань фінансово-господарської діяльності

виконавчого комітету Бібрської міської ради та кількох комунальних підприємств.

Зокрема, у самому виконкомі виявлені втрати на суму 2,7 млн грн внаслідок зайвих видатків на благоустрій території громади, переплату за ремонтно-будівельні роботи, завищену оплату праці для сезонних працівників тощо.

Функціонування комунальних підприємств «Рідне Місто» та «Нові Стрілища» визнано, як мінімум, економічно не обґрунтованим. Підприємства, основна діяльність яких полягає в організації благоустрою, за своєю суттю є комунальними госпрозрахунковими підприємствами і мали би не лише себе утримувати, а й доходи отримувати. Натомість, витрати на виплату заробітної плати повністю фінансуються за кошти місцевого бюджету. Лише на утримання адміністративно-управлінського персоналу цих двох підприємств з бюджету громади витрачено 5,1 млн грн. Чи були ці видатки продуктивними?

Крім того, на КП «Рідне місто» виявлені втрати на суму 2,5 млн грн. Майже 2 млн грн з них безпідставно витрачено на зарплату працівникам нібито за розширену зону обслуговування, хоча вакансій за тією ж професією або посадою на той час на підприємстві не було. Також тут платили зарплату водієві попри відсут-

ність на балансі підприємства транспортних засобів, безпідставно списували бензин, у тому числі у вихідні дні.

На КП «Бібрський комунальник» виявлено втрати ще на понад пів мільйона гривень при виплаті заробітної плати. Зокрема, в.о. директора підприємства, яка понад рік суміщала цю посаду з посадою директора КП «Бібрський водоканал», попри однаковий графік роботи на двох підприємствах, зайво виплачено 123,7 тис. грн та додатково нараховано ще 157,1 тис. грн зарплати.

Також встановлено трансакцію, більше схожу на незаконну оборудку. Так, чотирьом працівникам КП «Бібрський комунальник» на карткові рахунки було перераховано на 1,3 млн грн зарплати більше, ніж належало. Як пояснила в.о. директора, ці працівники мали зняти кошти і через касу підприємства передати їх іншим працівникам, які не мають картових рахунків. Однак документального підтвердження такої трансакції ревізори так і не отримали.

Зважаючи на те, що працівники підприємства, вказані у відомостях на виплату заробіт-

ної плати, на час ревізії вже були звільнені, а також на низку інших чинників, досліджувати, куди поділися 1,3 млн грн, будуть правоохоронці Львівської обласної прокуратури.

Підсумовуючи сказане, зазначимо, що виявлені під час чотирьох ревізій незаконні видатки склали 7 млн грн.

Результати аудиту та ревізій свідчать про наявність недоліків у системі внутрішнього контролю за законним та ефективним витрачанням бюджетних коштів та комунальних ресурсів.

Чи були б ці недоліки, якби у Бібрській міськраді працювали досвідченіші і ефективніші бухгалтерська та юридична служби? Якби розпорядження про видатки з бюджету ухвалювались рішеннями сесії, тобто за участю багатьох осіб і відповідного обговорення, а не одноосібно міським головою? Якби було налагоджено дієвий внутрішній контроль? Запитання риторичні, як і решта, поставлених у цій публікації.

Єдине, що варто додати на підставі аналізу не лише цього конкретного аудиту, а й більшості, проведених нашими фахівцями: ніхто краще за мешканців не знає недоліків чи потреб своєї громади. І ніхто краще за них не зможе забезпечити власні потреби та розвиток громади.

Роман Кроляк,
начальник Західного
офісу Держаудитслужби

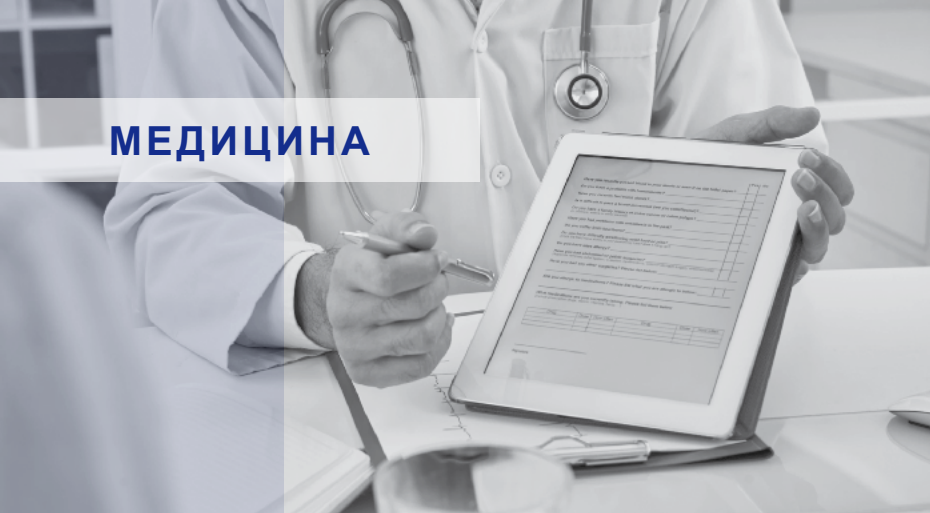
ЯК НЕДОТРИМАННЯ УМОВ ДОГОВОРІВ З НСЗУ ПРИЗВОДИТЬ ДО МІЛЬЙОННИХ ВТРАТ БЮДЖЕТУ ТА РИЗИКІВ ДЛЯ ПАЦІЄНТІВ

Програма медичних гарантій, запроваджена в Україні як частина реформи охорони здоров'я, має на меті забезпечити кожному громадянину доступ до якісних медичних послуг за рахунок держави. Ключовим інструментом її реалізації є договори між Національною службою здоров'я України (НСЗУ) та медичними закладами, в яких чітко прописані умови: від кадрового складу до технічного забезпечення. Проте ревізії медзакладів на Кіровоградщині показують — не всі лікарні дотримуються взятих на себе зобов'язань. Аудитори Кіровоградщини регулярно фіксують типові, але системні порушення. Мова йде не лише про мільйони гривень, які лікарням доведеться повернути до бюджету, а й про серйозні наслід-

ки для пацієнтів, які можуть залишитися без належної допомоги.

НОВОАРХАНГЕЛЬСЬКА БАГАТОПРОФІЛЬНА ЛІКАРНЯ ЗЕКОНОМИЛА НА ПЕРСОНАЛІ І ВТРАТИЛА МІЛЬЙОНИ

Ревізія, проведена в КНП «Новоархангельська багатoproфільна лікарня» Новоархангельської селищної ради, виявила суттєву нестачу кадрів, що негативно повпливало на виконання договорів із Національною службою здоров'я України. Протягом 2022–2023 рр. лікарня необґрунтовано отримала з державного бюджету понад 2,5 млн грн, чим недотримано вимоги Закону України «Про державні фінансові гарантії ме-

дичного обслуговування населення» і завдало збитків державі.

Йдеться про пакети медичних послуг «Хірургічні операції дорослим та дітям у стаціонарних умовах» і «Хірургічні операції дорослим та дітям в умовах стаціонару одного дня». За договором з НСЗУ, лікарня мала гарантувати наявність повного штату спеціалістів, які постійно працюють саме в цьому закладі. У реальності ж усе виявилось інакше. У відділенні інтенсивної терапії, згідно з вимогами, має бути мінімум два лікаря-анестезіолога — і обов'язково за основним місцем роботи. Насправді ж постійно працював лише один. Інші анестезіологи працювали в лікарні за сумісництвом. Основним місцем роботи у них були інші медзаклади в інших населених пунктах.

Не краща ситуація і з середнім медичним персоналом. Із чотирьох необхідних медичних сестер-анестезистів у штаті лікарні за основним місцем роботи числились лише двоє. Не краще — з операційними сестрами: з чотирьох необхідних у штаті було лише дві. Відповідні посади навіть не були передбачені у штатному розписі на 2022–2023 рр., що прямо суперечить умовам контр-

актів із Національною службою здоров'я України.

Таким чином, Новоархангельська лікарня не забезпечила виконання базових кадрових вимог, що є обов'язковими умовами участі у програмі медичних гарантій. У результаті понад 2,5 млн грн бюджетних коштів, які були отримані від НСЗУ, тепер підлягають поверненню до державного бюджету.

Більше того, такі дії прямо суперечать Закону України «Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення». Закон чітко вимагає: якщо медзаклад хоче отримувати фінансування від держави, він зобов'язаний мати потрібний персонал, обладнання та інші ресурси відповідно до визначених стандартів. А не лише створювати їхній вигляд на папері.

ЧОМУ ЦЕ ВАЖЛИВО

Окрім фінансових втрат для бюджету, подібні випадки мають глибші наслідки. Вони створюють ілюзію повноцінного медичного покриття, тоді як у реальності пацієнт може не отримати належної допомоги. На практиці в критичний для пацієнта момент поруч може не опинитися потрібного спеціаліста — наприклад, анестезіолога. У випадку з хірургічними втручаннями така нестача несе реальні загрози життю та здоров'ю людей.

Крім того, — це підрив довіри до системи охорони здоров'я. Коли лікарня звітує про надання медичних послуг, не маючи для цього належного персоналу, це створює ілюзію, ніби пацієнти забезпе-

ні кваліфікованою допомогою. Це також порушує основні принципи реформи медичної системи. Коли гроші виділяються за умов, яких фактично не дотримано, страждають не лише пацієнти, а й уся система — ресурси розподіляються неефективно, а добросовісні заклади втрачають у фінансуванні.

Подібний випадок порушення умов договорів з Національною службою здоров'я України не поодинокий. Аудитори Кіровоградщини зафіксували безпідставне отримання понад 4,4 млн грн від НСЗУ під час ревізії в іншому медзакладі. Наразі за результатами цієї перевірки порушено кримінальну справу, тому ми не будемо вказувати назву медичного закладу. Проте вважаємо за потрібне описати допущені порушення, тому що подібні випадки свідчать про системні проблеми у виконанні умов договорів з Національною службою здоров'я України, а отже — про ризики неефективного використання бюджетних коштів у сфері охорони здоров'я.

ЛІКАРНЯ НЕ ДОТРИМАЛАСЬ СТАНДАРТІВ НАДАННЯ ПАЛІАТИВНОЇ ДОПОМОГИ

Під час ревізії одного з медичних закладів Кіровоградщини аудито-

ри виявили, що за січень — травень 2021 р. лікарня безпідставно отримала понад 4,4 млн грн бюджетних коштів. Ці кошти мають бути повернуті до державного бюджету.

Медзаклад підписав договір із Національною службою здоров'я України за пакетом «Мобільна паліативна медична допомога дорослим і дітям», однак перевірка показала — умови надання цієї послуги не були дотримані. За вимогами договору, паліативна допомога має надаватися мультидисциплінарною командою, до складу якої входять не лише лікарі різних спеціальностей, а й соціальні працівники, психологи та інші фахівці, необхідні для комплексного догляду за важкохворими пацієнтами.

ДОВІДКОВО:

Паліативна допомога — це спеціалізований вид медичної допомоги для пацієнтів із невиліковними захворюваннями, спрямований на покращення якості їх життя. Таким людям допомагають полегшити симптоми, надають психологічну та соціальну підтримку, а також допомагають у вирішенні духовних потреб. Мета — покращити якість життя пацієнта та його близьких, зробити останні дні або місяці життя максимально комфорт-

ними та гідними. Така допомога надається не лише пацієнтам, але й їхнім сім'ям, оскільки хвороба впливає на всіх членів родини. Саме для цього в команду залучають психологів.

Натомість у складі мобільної бригади, створеної медзакладом, були лише хірурги, кілька медсестер, психолог та водій. Жоден із залучених лікарів не мав підтвердженої підготовки з надання паліативної допомоги, що прямо порушує вимоги до кадрового складу, закріплені в договорі з НСЗУ.

У команди також не виявилось низки обов'язкових медичних інструментів: отоскопа, інгалятора, обладнання для ентерального харчування та навіть базових засобів для вимірювання зросту і ваги людини.

АВТОМОБІЛЬ БЕЗ НАКАЗУ, ВИЇЗДИ — БЕЗ СЛІДУ

Попри те що до складу бригади входив водій, наказу про закріплення транспортного засобу за службою не було. Аналіз маршрутних

листів також не підтвердив жодного виїзду до пацієнтів для надання паліативної допомоги у період із січня по травень 2021 р. Тобто бригада не надавала мобільної допомоги у заявленому форматі.

КОЛИ НЕДОТРИМАННЯ СТАНДАРТІВ СТАЄ СИСТЕМНОЮ ПРОБЛЕМОЮ

Випадки, виявлені під час ревізій у лікарнях Кіровоградщини, негативно впливають на програму медичних гарантій. Нестача кадрів, виконання умов договорів із НСЗУ «на папері», відсутність необхідного обладнання — усе це вказує на розрив між тим, що лікарні вказують у звітності, та тим, що реально відбувається в медичних закладах. Ціна таких порушень — не лише мільйони гривень, які доводиться повертати до державного бюджету. Значно більші ризики несуть самі пацієнти, які можуть опинитися без своєчасної чи якісної допомоги. Коли операційна працює без повного складу персоналу — це питання не лише фінансів, а й життя людей.

Щоб реформа охорони здоров'я дійсно працювала, важливо не лише укласти договори, а й забезпечувати реальний контроль за їх виконанням. Бо лише в умовах прозорості, підзвітності й дотримання стандартів можна досягти якісної медичної допомоги для кожного.

*Тетяна Святокум,
начальник Управління Східного
офісу Держаудитслужби
в Кіровоградській області*

ВИКЛИКИ СФЕРИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я: ШО МАЄМО НАРАЗІ?

«Здорова нація — сильна країна» — це фраза, яка підкреслює важливість здоров'я населення для розвитку та могутності країни. Здорова нація забезпечує вищу якість життя населення та ефективну роботу в усіх галузях економіки держави.

За останнє десятиліття фундаментальні реформи значно модернізували систему охорони здоров'я країни, залишивши далеко позаду її радянське минуле. Втім, пандемія COVID-19, потім повномасштабне військове вторгнення Росії в Україну стали викликами для системи охорони здоров'я загалом та забезпечення фінансовим, кадровим та матеріально-технічним потенціалом зокрема. Але оперативне реагування, швидке прийняття необхідних управлінських рішень сприяли майже безперервному забезпеченню населення необхідною медичною допомогою.

Про те, як працює система охорони здоров'я в умовах воєнного

стану, як реагують на виклики та проблеми заклади охорони здоров'я після зміни своїх статусів із бюджетних установ на комунальні некомерційні підприємства (далі — КНП) та чи надала свої плоди фінансова автономія КНП вдалося з'ясувати аудиторам Черкащини в ході проведення заходів державного фінансового контролю протягом останніх двох років.

Дійсно, перехід закладів охорони здоров'я до КНП передбачає надання їм більшої фінансової автономії, а це означає, що вони можуть самостійно планувати, залучати та використовувати свої доходи, отримуючи більше свободи у фінансовому управлінні.

Порядок залучення, розподілу та використання коштів КНП визначає як правило у своєму фінансовому плані. *Фінансовий план — це основний документ, відповідно до якого КНП отримує доходи та здійснює витрати, а також визначає обсяг та спрямування коштів, аби протягом року виконувати свої функції, що визначені установчими документами.*

Втім, засновниками КНП є територіальні громади області, а тому останні певною мірою також мають вплив на їхню господарську діяльність, зокрема в частині управління комунальним майном, узгодження та затвердження фінансового плану та здійснення контролю за ходом його виконання.

Недоотримання закладами охорони здоров'я доходів від надання медичних послуг: джерела, хто винен та чи є резерви?

В рамках реалізації програми медичних гарантій заклад охорони здоров'я надає медичні послуги, а оплачує ці послуги Наці-

ональна служба здоров'я України (далі — НСЗУ). Ніби то й зрозуміло, що КНП максимально зацікавлені в отриманні коштів у повному обсязі за надані ними медичні послуги, втім, як вдалося з'ясувати аудиторам, за результатами восьми контрольних заходів КНП недоотримали доходів на суму 13,1 млн грн. Основними причинами неповної оплати НСЗУ послуг варто зазначити недостатній рівень кваліфікації спеціалістів лікарень, які вносять медичні записи в електронну систему охорони здоров'я, що є підставою отримання доходів від НСЗУ. З їх слів це все через великий обсяг навантаження («одночасно приймати й оглядати пацієнтів та вносити дані в комп'ютер»), неефективну комунікацію з НСЗУ, постійні зміни «рекомендацій» НСЗУ щодо роботи з системою, за якими спеціалісти КНП просто «не встигають». Крім того, «де-юре» за КНП закріплено право на отримання від НСЗУ коштів за фактично наданим обсягом медичних послуг та ініціювання внесення змін до договорів щодо збільшення їх планової вартості (у разі, коли фактично наданий обсяг послуг більший від передбаченого договором), «де-факто» ж — законодавством визначено, що перерахунок (збільшення) планової вартості договору здійснюється зокрема «в межах суми бюджетних асигнувань, передбачених для кожного пакета медичних послуг на відповідний період». Тож зазвичай фінансування КНП здійснюється у межах планової вартості укладеного з НСЗУ договору, при тому, що фактична кількість пацієнтів та (або) медичних послуг більша, ніж планова; в наступно-

му році розрахунки скорегувати неможливо через завершення строку дії договору на відповідний звітний період. При цьому, незалежно від наявності фінансування у КНП, пацієнт має отримати відповідну медичну допомогу безоплатно, оскільки факт її ненадання трактується як порушення умов договору та тягне за собою припинення фінансування, зменшення планової вартості договору та (або) його розірвання. Заклади охорони здоров'я на такий ризик зазвичай не йдуть, тож намагаються надавати медичну послугу пацієнту незалежно від того, чи виходить вона за межі планової вартості договору.

Додатковим джерелом отримання коштів КНП є залучення їх через надання додаткових медичних послуг (які не оплачує НСЗУ) на платній основі. Як з цим напрямком справляються лікарні?

Аналізуючи основні недоліки у наданні платних медичних послуг до 2025 р. варто зазначити про відсутність прозорості у формуванні цін — зазвичай ціни на платні медичні послуги встановлювались не аргументовано та без належного обґрунтування, тривалий час не переглядалась їх вартість, при тому, що основні

витрати, такі як заробітна плата та комунальні послуги, зростали. Було недостатнє їх регулювання, тобто відсутність чітких законодавчих норм та правил, які б регулювали надання платних медичних послуг, та й місцева влада часто зволікала з питанням вчасного затвердження тарифів на платні послуги. Крім того, не обійшлося і без арифметичних прорахунків та недосконалого знання законодавства при нарахуванні та отриманні доходів. Як наслідок, заходами державного фінансового контролю зафіксовано факти недоотримання лікарнями доходів від надання платних послуг близько 1,3 млн гривень.

З січня 2025 р. набрала чинності постанова КМУ, якою затверджено перелік випадків, за яких заклади охорони здоров'я державної та комунальної форми власності можуть надавати послуги з медичного обслуговування населення за плату від юридичних і фізичних осіб. Відтепер медичні заклади самостійно визначають вартість платних послуг, для забезпечення прозорості та доступності інформації КНП публікують на своїх офіційних сайтах повний перелік платних послуг та їх вартість; всі надані платні послуги вносяться до електронної системи охорони

здоров'я, та розрахунки за ці послуги здійснюються виключно у безготівковій формі. Отже, ці нововведення є викликом, який потребує системної уваги та зусиль, адже спрямований на підвищення прозорості фінансування та боротьбу з неформальними платежами.

Забезпечення належного рівня заробітних плат медиків: автономія у прийнятті рішень та «справедливий» розподіл.

Наразі КНП самі собі можуть встановлювати умови оплати в межах наявних коштів та з урахуванням державних гарантій, що дозволяє більш гнучко та індивідуально регулювати оплату праці залежно від специфіки конкретного закладу та особистого внеску працівника. Втім, як показала практика, у більшості КНП чомусь не можуть чи бояться приймати вольові рішення змінити умови оплати праці та зазвичай продовжують обирати систему оплати праці як у бюджетних установах.

Починаючи з 2022 р. уряд України запровадив фінансові га-

рантії для медичних працівників, зокрема підвищення мінімальної заробітної плати середньому медичному персоналу до 13500, а лікарям — до 20000 грн. Це лише мінімальний рівень заробітної плати, гарантований державою медикам, втім і на такі цілі кошти потрібно десь знаходити та обов'язково виплачувати та й постає питання, чи не є це демотивацією та зрівнялівкою, адже зарплати більш досвідчених фахівців прирівнюються до зарплат новачків, більш старанні й «не дуже» отримують однакову заробітну плату, що призводить до відчуття несправедливості.

З «ковідними» виплатами КНП вже нарешті розібралися, хоча й були прорахунки через неоднозначне трактування норм чинного законодавства.

Не обійшлося й без фінансових недоліків та наслідків, спричинених «людським» фактором, що виникали через низку причин, включаючи помилки та недостатню фінансову грамотність персоналу.

Яка б не була фінансова автономія медичних закладів у плані широких можливостей самостійно управляти своїми коштами, все ж таки левова частка витрат, як не крути, припадає на оплату праці працівників. А тому й найбільша сума фінансових порушень фіксується аудиторами при перевірці використання коштів на оплату праці та обов'язкових платежів до бюджету.

Так, за результатами дев'яти контрольних заходів, проведених у КНП, встановлено зайвих витрат з оплати праці на суму 14,6 млн грн, що виникли через

недоліки при розрахунках премій, доплат до рівня мінімального розміру оплати праці, «ковідних» доплат, встановлення непередбачених законодавством та локальними нормативними документами КНП надбавок та оплати праці за невідпрацьований час.

А яка ж ситуація з оновленням матеріально-технічної бази та проведенням ремонтів?

Логічно, що кожному приємніше перебувати в гарному та сучасно обладнаному медичному закладі, де стіни не облуплені, з вікон не дме, не впаде на голову штукатурка, а санвузли та ванні кімнати не викликають відрази, де є довіра лікарю та надія на покращення здоров'я.

Тож, одним з ключових викликів для КНП є потреба в сучасному та новому медичному обладнанні задля розширення спектра надання медичних послуг та залучення додаткового фінансування НЗСУ (відкриття нових пакетів медичних послуг). Все це задля приваблення нових пацієнтів та підтримки іміджевого середовища.

Втім, власних коштів у КНП на планування капітальних інвестицій та закупівлю дороговартісно-

го медичного обладнання бракує, а місцеві громади не завжди «засможні» та спроможні допомогти у фінансуванні, а відтак здебільшого маємо слабку матеріально-технічну базу (високий ступінь зносу обладнання, використання морально застарілого обладнання, вихід обладнання з експлуатації, часті ремонти), унаслідок чого отримуємо малі доходи. Не зважаючи на це, за результатами ревізій аудиторі фіксують маніпулювання цінами постачальниками медичного обладнання — включення до вартості окремого медичного обладнання сум ПДВ при тимчасовому звільненні від його сплати. КНП несвоєчасно реагували на такі зміни у законодавстві, бо придбавати потрібно швидко, адже від цього залежить фінансування НЗСУ. Все це призвело до зайвого використання бюджетних коштів шести КНП на суму 2,1 млн гривень.

Документувались непоодинокі випадки зайвого використання коштів при оплаті ремонтних робіт. Зазвичай ці порушення полягають у завищенні обсягів виконаних підрядних робіт, а отже і їх вартості. Як правило, ці порушення допускаються недобросовісними підрядниками, які, мабуть, покладаються на недостатній рівень освіти рядового праців-

3 РЕГІОНІВ

ника лікарні, за яким закріплені обов'язки перевірки стану виконання ремонтних робіт (кваліфіковані професіонали з ремонтних робіт у штаті відсутні). Таких випадків встановлено у шести КНП на суму 1,7 млн гривень.

Недоліки при використанні бюджетних коштів на оплату комунальних послуг.

При використанні коштів на сплату комунальних послуг та енергоносіїв, які на сьогодні фінансуються з місцевого бюджету, КНП не зорієнтувались, що надходження коштів від орендарів та при наданні платних послуг також потрібно або повертати, або спрямовувати на оплату комунальних послуг. Вони вважали, що отримані кошти є особистими доходами лікарні та можуть використовуватися на власний розсуд. Унаслідок чого шістьма місцевими бюджетами недоотримано коштів в сумі 2,7 млн гривень.

І наостанок — новий виклик для КНП. Набрав чинності Закон України «Про особливості регу-

лювання діяльності юридичних осіб окремих організаційно-правових форм у перехідний період та об'єднань юридичних осіб» від 09.01.2025 №4196-IX, відповідно до якого втрачає чинність Господарський кодекс України. Закон увійде в дію 28.08.2025.

Зміни торкнуться і сфери охорони здоров'я, зокрема КНП має замінити у своїх найменуваннях слова «комунальне некомерційне підприємство» на «комунальне некомерційне товариство» (КНТ). Для цього місцева рада повинна ухвалити рішення про перейменування КНП в КНТ та внести зміни до статуту такої юридичної особи впродовж перехідного періоду (три роки).

Тож все починається спочатку...

Інна Голобородько,
начальник відділу контролю
у соціальній галузі та сфері
культури Управління Північного
офісу Держаудитслужби
в Черкаській області

Юлія Шевченко,
заступник начальника
відділу контролю у соціальній
галузі та сфері культури
Управління Північного офісу
Держаудитслужби
в Черкаській області

ПІДВИЩУВАЛЬНІ КОЕФІЦІЄНТИ ДО НОРМ ВИТРАТ ТРУДА. ОБҐРУНТУВАННЯ ТА ПОРЯДОК ЇХ ЗАСТОСУВАННЯ

Досить часто на стадії проведення взаєморозрахунків за виконані ремонтно-будівельні/будівельні роботи у Замовників виникають логічні питання — чи є законні підстави застосовувати підвищувальні коефіцієнти до норм витрат труда робітників-будівельників, машиністів, часу експлуатації будівельних машин та механізмів, в разі проведення будівельних робіт в стиснених та ускладнених умовах, в умовах, коли фактично об'єкт, де проводиться ремонт — експлуатується, а також який порядок їх застосування.

Так, п. 2.5 Кошторисних норм України «Ресурсні елементні кошторисні норми на ремонтно-будівельні роботи. Вказівки щодо застосування» (затверджені наказом Міністерства розвитку

громад та територій України від 15.06.2021 №156) визначено, якщо проектом організації ремонту передбачено виконання робіт в будинках, будівлях і спорудах, які експлуатуються; поблизу об'єктів, що знаходяться під високою напругою; з обмеженими умовами для складування матеріалів або в інших ускладнених умовах, до норм витрат труда робітників, зайнятих на ремонтно-будівельних роботах, робітників, зайнятих на керуванні та обслуговуванні машин та механізмів, часу експлуатації будівельних машин і механізмів застосовуються коефіцієнти, наведені в дод. Б.

В свою чергу, прим. 3 до табл. Б1 дод. Б зазначено, що застосування коефіцієнтів при складанні кошторисної документації повинно бути обґрунтовано.

Аналогічно, п. 2.6 Кошторисних норм України «Ресурсні елементні кошторисні норми на будівельні роботи. Вказівки щодо застосування ресурсних елементних кошторисних норм на будівельні роботи» (затверджені наказом Міністерства розвитку громад та територій України від 31.12.2021 №374) визначено, якщо проектом організації будівництва передбачено виконання будівельних робіт у будівлях і спорудах, що експлуатуються, поблизу об'єктів, що перебувають під високою напругою, на території з розгалуженою мережею транспортних і інженерних комунікацій та обмеженими умовами для складування матеріалів або в інших ускладнених умовах, при будівництві та реконструкції (будівель, споруд), до норм витрат труда робітників-будівельників, машиністів, часу експлуатації будівельних машин і механізмів застосовуються коефіцієнти, наведені в дод. Г.

При цьому, прим. 3 до табл. Г1 дод. Г визначено, що будівлі та споруди вважаються експлуатованими, якщо при виконанні бу-

дівельних робіт продовжують експлуатуватися за своїм основним функціональним призначенням. Прим. 4 до табл. Г1 дод. Г передбачено, що застосування коефіцієнтів при складанні кошторисної документації має бути обґрунтоване в проектах.

Необхідно додати, що відповідно до п. 3.2.11 ДБН А.3.1-5:2016 «Організація будівельного виробництва» (затверджені наказом Мінрегіону України від 05.05.2016 №115), проектом організації будівництва є — вид проектно-технологічної документації у складі проекту, яка містить рішення з організації будівництва об'єкта в цілому та, за необхідності, черги, пускового комплексу, відокремленої частини, частини об'єкта будівництва, підготовчих робіт.

При цьому, відповідно до п. 5.2.6 зазначеного ДБН А.3.1-5:2016, вихідними даними для розробки проекту організації будівництва є (в тому числі) відомості про особливі умови виконання будівельних робіт на об'єктах, де здійснюється реконструкція, капітальний ремонт (підсилення конструкцій) або технічне переоснащення.

Щодо виконання робіт з монтажу обладнання, ситуація з застосуванням підвищувальних коефіцієнтів до норм витрат труда робітників-монтажників, робітників, зайнятих на керуванні та обслуговуванні будівельних машин і механізмів, часу експлуатації будівельних машин і механізмів подібна.

Так, зазначені коефіцієнти для врахування впливу умов виконання робіт, передбачених про-

ектом, наведено в технічних частинах, вступних вказівках або додатках до відповідних Збірників ресурсних елементних кошторисних норм на монтаж устаткування (далі — РЕКНму), а також Кошторисними нормами України «Збірник 40. Вказівки щодо застосування ресурсних елементних кошторисних норм на монтаж устаткування» (затверджені наказом Міністерства розвитку громад та територій України від 31.12.2021 №374).

Необхідно відмітити, що кожен із наведених коефіцієнтів враховує певні фактори, які ускладнюють виконання монтажних робіт, і застосовується в кошторисній документації у відповідності до проекту організації будівництва, технічних частин, вступних вказівок або додатків до відповідних Збірників РЕКНму, а також зазначених вище «Вказівок щодо застосування ресурсних елементних кошторисних норм на монтаж устаткування».

Згідно з Прим. 1 до Дод. Б «Вказівок щодо застосування ресурсних елементних кошторисних норм на монтаж устаткування» застосування вказаних коефіцієнтів при складанні кошторисної документації має обґрунтовуватися проектними даними, а при

розрахунках за виконані роботи — актом, що фіксує умови виконання монтажу устаткування.

Таким чином, для застосування підвищувальних коефіцієнтів до норм витрат труда робітників необхідне відповідне обґрунтування їх застосування в проектно-кошторисній документації, проекті організації будівництва (ремонту), а також підтвердження того, що роботи відбуваються безпосередньо в будівлях, спорудах чи приміщеннях, що експлуатуються за своїм функціональним призначенням.

При цьому, дійсні умови виконання робіт і наявність факторів, що ускладнюють їх виконання, необхідно на стадії взаєморозрахунків фіксувати актом за підписом відповідальних представників замовника (інженера консультанта у разі його залучення), інженера технагляду і підрядника.

Віталій Ярмак

*Начальник відділу контролю
у сфері будівництва Управління
Північно-східного офісу
Держаудитслужби
в Полтавській області*

ШКОДА ТА ЗБИТКИ ОРГАНІЗАЦІЙ ТА УСТАНОВ, ВНАСЛІДОК ЗБРОЙНОЇ АГРЕСІЇ

Внаслідок збройної агресії російської федерації, актуальним питанням залишається визначення шкоди та збитків завданих Україні.

Відповідно до п. 8 Порядку визначення шкоди та збитків, завданих Україні внаслідок збройної агресії російської федерації, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 20.03.2022 №326 (далі — Порядок №326), фіксація фактів пошкоджень або руйнування будівель та споруд, зумовлених збройною агресією російської федерації, здійснюється відповідно до Порядку виконання невідкладних робіт щодо ліквідації наслідків збройної агресії російської федерації, пов'язаних із пошкодженням будівель та споруд, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 19.04.2022 №473 (далі — Порядок №473).

Пунктом 81 Порядку №473 передбачено, що з метою забезпе-

чення проведення комісійного обстеження пошкоджених об'єктів уповноваженим органом утворюється комісія, до складу якої залучаються фахівці (фахівець), що здобули вищу освіту у галузі знань «Будівництво та архітектура». До проведення комісійного обстеження залучаються (за можливості) уповноважені представники власника або управителя (балансоутримувача) об'єкта. За результатами комісійного обстеження складається акт обстеження об'єкта, пошкодженого внаслідок військових дій, спричинених збройною агресією російської федерації. Акти комісійного обстеження передаються держателю Державного реєстру майна, пошкодженого та знищеного внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених військовою агресією російської федерації, протягом місяця з дати його створення. Упов-

новажений орган за можливості письмово повідомляє власника (управителя) про результати комісійного обстеження шляхом надсилання копії комісійного акта протягом трьох календарних днів з дня складання такого акта або шляхом надсилання заходами Порталу Дія. У випадках, коли на момент проведення комісійного обстеження інформація щодо власника (управителя) пошкодженого об'єкта відсутня або місцезнаходження власника (управителя) невідомо, уповноважений орган надає доступ до акта комісійного обстеження на вимогу. Згідно з п. 4 Порядку №473 уповноваженим органом визнаються — виконавчі органи сільських, селищних, міських рад, а в разі їх відсутності — військові адміністрації.

Згідно з п. 1 Порядку №326 процедура визначення шкоди та збитків, завданих Україні внаслідок збройної агресії Російської Федерації (далі — шкода та збитки), починаючи з 19.02.2014 встановлюється цим Порядком.

Відповідно до пп. 19 п. 2 Порядку №326 втрати установ та організацій (крім установ та організацій оборонно-промислового комплексу) — це напрям, що включає втрати установ та організацій усіх форм власності вна-

слідок знищення та пошкодження їх майна (крім втрат громадських будівель та споруд комунальної власності, які зазначені у п. 7 цього пункту). Основні показники, які оцінюються: вартість втраченого, знищеного чи пошкодженого майна державних установ та організацій; вартість втраченого, знищеного чи пошкодженого майна установ та організацій недержавної форми власності; упущена вигода державних установ та організацій; упущена вигода установ та організацій недержавної форми власності. Відповідальними за визначення шкоди та збитків за наведеним напрямом, зокрема, є центральні та місцеві органи виконавчої влади, інші державні органи, які є суб'єктами управління об'єктами державної власності, — у частині установ та організацій, що належать до сфери їх управління. Частиною першою ст. 4 Закону України «Про управління об'єктами державної власності», серед іншого, обумовлено, що суб'єктами управління об'єктами державної власності є органи, які здійснюють управління державним майном відповідно до повноважень, визначених окремими законами.

З огляду на зазначене, кожна організація чи установа є відповідальною за визначення шкоди та

збитків, які завдані Україні внаслідок збройної агресії російської федерації шляхом пошкодження нерухомого майна, яке обліковується по бухгалтерському обліку та перебуває в його оперативному управлінні.

Підпунктом 19 п. 2 Порядку №326 встановлено, що визначення шкоди та збитків здійснюється відповідно до методики, затвердженої спільним наказом Міністерства економіки та Фонду державного майна. Така Методика визначення шкоди та обсягу збитків, завданих підприємствам, установам та організаціям усіх форм власності внаслідок знищення та пошкодження їх майна у зв'язку із збройною агресією Російської Федерації, а також упущеної вигоди від неможливості чи перешкод у провадженні господарської діяльності, затверджена спільно наказом Міністерства економіки України та Фонду державного майна України 18.10.2022 №3904/1223, зареєстрована в Міністерстві юстиції України 02.12.2022 за №1522/38858 (далі — Методика №3904/1223).

Згідно з п. 7 розд. I «Основні положення» Методики №3904/1223

оцінка збитків, завданих постраждалим внаслідок збройної агресії, здійснюється шляхом проведення незалежної оцінки збитків або є результатом проведення судової експертизи (експертного дослідження). Пунктом 2 розд. II «Організаційні засади оцінки збитків (визначення розміру збитків у вартісному виразі)» Методики №3904/1223 передбачено, що незалежна оцінка збитків проводиться на підставі договору між суб'єктом оціночної діяльності та замовником такої оцінки, у якому встановлюється дата оцінки. Оцінка збитків, що завдані об'єктам державної або комунальної форми власності, проводиться суб'єктом оціночної діяльності, обраним на конкурентних засадах у порядку, встановленому законодавством.

Згідно з п. 10 розд. II Методики №3904/1223 під час оцінки (визначення розміру) збитків відповідно до цієї Методики необхідним є отримання визначеного законодавством документа, який підтверджує, що втрата, руйнування або знищення майна відбулася внаслідок збройної агресії. На практиці таким документом є витяг з єдиного реєстру досудових розслідувань.

Окрім цього, відповідно до п. 9 Порядку №326, з метою подання до Реєстру збитків, завданих агресією Російської Федерації проти України, створеного Резолюцією Комітету Міністрів Ради Європи про створення Розширеної часткової угоди стосовно реєстру збитків, завданих агресією Російської Федерації проти України, СМ/Res(2023)3 від 12.05.2023 (далі — Реєстр збитків), заяв про відшко-

дування збитків, втрат чи шкоди, завданих починаючи з 24.02.2022 або пізніше на території України в межах її міжнародно визнаних кордонів, включаючи її територіальні води, міжнародно протиправними діями Російської Федерації в Україні або проти України (далі — заява), шкода та збитки класифікуються за категоріями, визначеними у пунктах 10–12 цього Порядку.

Згідно з пп.6 п.11 Порядку №326 державні, комунальні установи також є суб'єктом подання заяви про компенсацію вимог щодо відшкодування збитків за об'єкт нерухомого майна, які завдані внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією російської федерації проти України, переданих за вимогами про відступлення державі (територіальній громаді) права вимоги до російської федерації щодо відшкодування збитків (В6.1).

Пунктом 11 постанови Кабінету Міністрів України «Деякі питання забезпечення функціонування Державного реєстру майна, пошкодженого та знищеного внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією Російської Федерації проти України» від 13.06.2023 №624 рекомендовано органам місцевого самоврядування забезпечити: внесення до Реєстру пошкодженого та знищеного майна відомостей:

- щодо пошкоджених та знищених об'єктів нерухомого майна; щодо власників нерухомого майна;
- підвантаження актів комісійного обстеження, технічних звітів та інших документів, що підтверджують пошкодження чи знищення майна.

Водночас, постановою Кабінету Міністрів України від 26.03.2022 №380 затверджено Порядок подання інформаційного повідомлення про пошкоджене та знищене нерухоме майно внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією Російської Федерації проти України (далі — Порядок №380), який визначає умови, механізм та процедуру подання інформаційного повідомлення про пошкоджене та знищене нерухоме майно внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією Російської Федерації проти України (далі — інформаційне повідомлення). Підпунктом другим п. 2 і п. 4 Порядку №380 встановлено, що інформаційне повідомлення може бути подане до Реєстру пошкодженого та знищеного майна представником юридичної особи, яка є власником (балансоутримувачем) відповідного нерухомого майна або за якою таке майно закріплено на праві господарського відання чи праві оперативного управління. Згідно з п. 3 постанови Кабінету Міністрів України від 13.06.2023 №624 Реєстр пошкодженого та знищеного майна — це Державний реєстр майна, пошкодженого та знищеного внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією російської федерації проти України. Тобто, Порядком №380 юридичним особам надано право самостійного подання інформації про пошкоджене майно до Державного реєстру майна, пошкодженого та знищеного внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією російської федерації проти України.

Пунктом першим Порядку ведення Державного реєстру майна, пошкодженого та знищеного внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією Російської Федерації проти України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 13.06.2023 №624 обумовлено, що метою створення Реєстру пошкодженого та знищеного майна є формування єдиної національної геоінформаційної системи збирання, накопичення, обліку, зберігання та захисту даних про майно, яке пошкоджене та знищене внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією російської федерації проти України, та забезпечення фізичних та юридичних осіб, органів державної влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій достовірною інформацією для національного та міжнародного захисту прав осіб, чия власність пошкоджена або знищена.

На практиці таким документом є витяг з Державного реєстру майна, пошкодженого та знищеного внаслідок бойових дій, терорис-

тичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією російської федерації проти України.

Окремо слід зазначити, що згідно з частиною першою ст. 182 Цивільного кодексу України інші речові права на нерухомі речі, обтяження цих прав, їх виникнення, перехід і припинення підлягають державній реєстрації.

Також треба наголосити, що відсутність актуального технічного паспорту на будівлю та зареєстрованого у встановленому законом порядку іншого речового права на цю будівлю створює умови, за яких неможливо буде зареєструвати в Державному реєстрі майна, пошкодженого та знищеного внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією російської федерації проти України та встановити розмір завданих збитків Україні через знищення цієї будівлі внаслідок збройної агресії російської федерації проти України.

Світлана Федорук,
заступник директора
департаменту — начальник
відділу інспектування в галузі
оборони Департаменту контролю
в галузі оборони, в правоохоронних
органах та органах влади

Віталій Мішин,
головний державний фінансовий
інспектор відділу інспектування
в галузі оборони Департаменту
контролю в галузі оборони, в
правоохоронних органах та
органах влади

ЧИ БУДЕ «СВІТЛО В КІНЦІ ТУНЕЛЮ» ДЛЯ ГЛИБОЦЬКОЇ ЛІКАРНІ?

Управлінням Західного офісу Держаудитслужби в Чернівецькій області проведено державний фінансовий аудит та ревізію окремих питань фінансово-господарської діяльності Комунального некомерційного підприємства «Глибоцька багатoproфільна лікарня» Глибоцької селищної ради за період з 01.01.2021 по 30.11.2024, якими виявлено численні порушення фінансової дисципліни та прийняття директором закладу (на час проведення заходів — уже колишнім) управлінських рішень, які аж ніяк не можуть називатися ефективними.

Так, дослідженням виявлено низку чинників, що негативно вплинули на діяльність лікувального закладу, на загальну суму

понад 23 млн грн та фінансових порушень, що призвели до втрат фінансових ресурсів, на понад 14 млн грн, та інших фінансових порушень на 2 млн гривень.

ПЕРЕДУМОВА

Контрольні заходи проведено відповідно до звернення в.о. директора Глибоцької лікарні, після результатів щорічної інвентаризації: у матеріально-відповідальній особи — завгоспа лікарні виявлено нестачу 4000 л дизпалива та 3500 л бензину А-95 на загальну суму 430,0 тис. грн. Про результати інвентаризації та виявлену при цьому нестачу пального також проінформовано правоохоронні органи, для прийняття відповід-

Глибоцька районна комунальна лікарня, на базі якої утворено КНП «Глибоцька багатoproфільна лікарня» Глибоцької селищної ради, заснована у 1940 році у маєтку, спорудженому у 1894 р. Станіславом Скабінецьким, який є пам'яткою архітектури місцевого значення. Знаменними для лікарні були 1977–1987 рр., коли були збудовані п'ятиповерховий хірургічний корпус та терапевтичний корпус.

З прийняттям Закону «Про фінансові гарантії медичного обслуговування населення», в Україні розпочато фундаментальне реформування системи фінансування охорони здоров'я з метою покращення доступу населення до основних медичних послуг, продуктивної зайнятості персоналу, що працює у галузі охорони здоров'я, а також підвищення їх рівня соціального забезпечення.

Другий етап медичної реформи — автономізація закладів охорони здоров'я посилила рівень самостійності прийняття рішень закладами охорони здоров'я та їх власниками, дала змогу запровадити принцип оплати за послугу та закласти засади конкурентності, стала основою змін у фінансуванні системи охорони здоров'я.

Основним джерелом формування доходів лікарні — майже 80%, є доходи від надання медичних послуг за договорами, укладеними з Національною службою здоров'я України (надалі — НСЗУ) за програмою медичних гарантій.

них мір відповідно до чинного законодавства.

Про фінансові проблеми у Глибоцькій лікарні свідчили і інші фактори:

- немала кредиторська заборгованість, яка з 3120,00 тис. грн. у 2021 р. зросла до 14958,00 тис. грн. у 2024-му, і левову частку якої займала заборгованість з оплати праці, по розрахунках зі страхуванням та по розрахунках з бюджетом по сплаті податків;
- протягом досліджуваного періоду фінансовим результатом діяльності лікарні були постійні збитки у: 2021 р. — 1501,00 тис. грн; 2022 — 1725,00; 2023 — 4518,00 і за січень-листопад 2024-го — 4784,00 тис. гривень.
- скорочення ліжок та закриття відділень (інфекційного, неврологічного та дитячого відділень): у 2023 р. ліжковий фонд скорочено до 189 ліжок проти 225 ліжок у 2021–2022 рр.;
- зменшення штатної чисельності працівників з 468,75 шт. од. у 2021–2022 рр. до 272,0 шт. од. у 2023 р., тощо.

Перехід на медичне обслуговування населення за програмою медичних гарантій зумовив значне зростання доходів Підприємства у 2021-2022 роках. При цьому, в той час як кількість законтракованих пакетів Підприємства збільшилась з 12 у 2021-му до 17 у 2024 р., доходи за програмою медичних гарантій у 2023–2024 рр. навпаки зменшились майже у два рази.

Також, Підприємство мало можливість надавати платні послуги і отримувати інвестиції, залучаючи кошти не лише через НСЗУ. Проте, і доходи від надання платних послуг у досліджуваному періоді зменшились більше ніж у два рази — з 775,96 у 2021-му до 274,1 тис. грн. у 2024 р.

ЧИ МОЖНА ЗАРОБЛЯТИ БІЛЬШЕ?

Слід зазначити, що на зменшення обсягів доходів від НСЗУ вплинуло декілька факторів.

Крім втручання в медичну реформу в Україні спочатку ковіду а потім війни, вплив на отримання доходів від НСЗУ мали і зміни в законодавстві. Так, якщо раніше НСЗУ оплачувало за послуги вторинної медичної допомоги не залежно від кілько-

сті наданих послуг, то з середини 2021 р. оплата здійснюється за фактично надані послуги.

На даному етапі реформи заклади охорони здоров'я, які мають належну матеріально-технічну базу та постійно працюють над її оновленням, забезпечені відповідним медичним персоналом, мають змогу укладати з НСЗУ договори за більшою кількістю пакетів та відповідно отримувати більші доходи.

У досліджуваному періоді у Глибоцькій лікарні майже не відбувалося оновлення матеріальної бази та здійснювався відтік кадрів, що мало відповідний вплив на її діяльність.

При цьому, для отримання доходів керівництво лікарні подало до НСЗУ недостовірну інформацію та не виконало умови укладених з НСЗУ договорів, щодо відповідності медичного закладу спеціальним умовам закупівлі медичних послуг за пакетом «Реабілітаційна допомога дорослим і дітям у стаціонарних умовах» (додаток №53) в частині забезпечення необхідної кількості фахівців за посадами: Лікар з фізичної та реабілітаційної медицини, Фізичний терапевт та Ерготерапевт. Зазначене призвело до зайвого от-

Контрольні заходи засвідчили, що Підприємство не дбало про ефективне та законне використання отриманих коштів.

Так, прийняття управлінських рішень при формуванні витрат на оплату праці працівників (в частині призначення доплат та премій) не у відповідності до фінансових можливостей призвело до непродуктивних (зайвих) витрат загалом на майже 18 млн.грн. та стало одним з чинників постійної збитковості підприємства.

Зокрема, в той час як витрати на оплату праці з нарахуваннями Підприємства в окремі місяці 2023 року та січня-листопада 2024 року перевищували 85% отриманих доходів (з урахуванням накопичених залишків), при відсутності фінансових можливостей та збитковості Підприємства, медичним працівникам проводилося нарахування та виплата надбавок до мінімального розміру оплати праці передбаченого підпунктом 1 пункту 1 Постанови №28, що призвело до неефективних та економічно необґрунтованих витрат на загальну суму 11701,0 тис. гривень.

Також, при відсутності фінансових можливостей, маючи збиткову діяльність та заборгованість із виплати заробітної плати термін виплати якої минув, на підставі наказів директора Підприємства, у 2022-2024 роках окремим працівникам проведено витрати

римання лікарнею доходів у 2023-2024 роках на загальну суму 5517,53 тис. гривень.

У досліджуваному періоді Глибоцька лікарня мала можливість надавати платні послуги, нормовані постановою Кабінету Міністрів України від 17.09.1996 № 1138 «Перелік платних послуг, які надаються в державних та комунальних закладах охорони здоров'я та вищих медичних навчальних закладах», затверджено постановою Кабінету Міністрів (далі — Перелік № 1138).

Проте, в той час як витрати на заробітну плату та комунальні послуги зросли, надання платних послуг здійснювалося Підприємством за тарифами 2019 року.

Не перегляд тарифів на платні медичні послуги відповідно до їх собівартості (фактично понесених витрат) та прийняття управлінського рішення, щодо проведення безкоштовних медичних оглядів для окремих категорій населення призвели до втрати Підприємством доходів майже на 3 млн. гривень.

на виплату премій загалом на 6 091,09 тис. гривень.

Крім того, проведеною ревізією встановлено зайве нарахування та виплату заробітної плати з нарахуваннями на більше 8 млн.гривень.

Зокрема, згідно наказів Підприємства призначено на майже 2 млн грн. додаткової доплати з нарахування ЄСВ за роботу з надання медичних послуг хворим на коронавірусну хворобу (COVID-19) працівникам, які не були зайняті цією роботою (бухгалтерам, начальнику відділу кадрів, економістам, інженеру, тощо). В той же час окремим медичним працівникам недонараховано даної доплати в загальній сумі 1791,55 тис. гривень.

Також, ревізією встановлено виплату директору підприємства премій без рішення органу управління, виплату премій всупереч умовам колективного договору, виплату адмінгосподарському персоналу непередбачених умовами колективного договору надбавок та доплат, або їх виплату у більших розмірах, нарахування доплат визначеної Постановою №28 не-медичним працівникам, оплату праці за невідпрацьований час, тощо.

Отже, дослідження засвідчило, що управлінські рішення керівництва підприємства мали негативний вплив на ефективність управління Підприємством, повноту отримання ним доходів, обґрунтованість понесених витрат, та призвели до втрат.

За результатами контрольних заходів, з метою покращення фінансового стану, підвищення ефективності управління коштами і майном Підприємства, новому керівництву Глибоцької лікарні надано рекомендації та направлено вимоги, щодо усунення виявлених порушень.

Матеріали ревізії та аудиту для відповідного реагування передано до правоохоронних органів.

Алла Гарилович,
заступник начальника
управління — начальник
відділу контролю в соціальній
галузі та у сфері культури
Управління Західного офісу
Держаудитслужби
в Чернівецькій області

УРЯДОВИЙ БЮЛЕТЕНЬ

ПРО ВПРОВАДЖЕННЯ ЄДИНИХ ПІДХОДІВ В ОПЛАТІ ПРАЦІ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ НА ОСНОВІ КЛАСИФІКАЦІЇ ПОСАД

Четвертого червня 2025 року в офіційному виданні «Голос України» опублікований Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо впровадження єдиних підходів в оплаті праці державних службовців на основі класифікації посад» від 11 березня 2025 року № 4282-IX (далі – Закон).

Законом з 01 квітня 2025 року запроваджено прозору систему оплати праці на державній службі на основі класифікації посад державних службовців за сім'ями та рівнями посад, а також рівнями юрисдикції та типами державних органів, в яких вони працюють.

Зокрема, змінами до Закону України «Про державну службу» запроваджено поділ заробітної плати державного службовця на сталу (по-

садовий оклад, надбавка за вислугу років, надбавка за ранг) і варіативну (місячна або квартальна премія, премія за результатами щорічного оцінювання) складові для наближення до моделі оплати праці 70/30. Встановлено надбавки за вислугу років на рівні 2% посадового окладу за кожний календарний рік стажу державної служби, але не більше 30% посадового окладу.

Також Законом внесено зміни до Закону України «Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні» зокрема, визначено, що Держаудитслужба є центральним органом виконавчої влади зі спеціальним статусом, уповноваженим Кабінетом Міністрів України на реалізацію державної політики у сфері державного фінансового контролю.

Заробітна плата державних службовців органу державного фінансового контролю, його міжрегіональних територіальних органів складається з:

- 1) посадового окладу;
- 2) надбавки за вислугу років;

- 3) надбавки за ранг державного службовця;
- 4) доплати за спеціальне звання;
- 5) доплати за інтенсивність праці;
- 6) доплати за виконання особливо важливої роботи;
- 7) доплати за роботу, яка передбачає доступ до державної таємниці;
- 8) премії (розмір якої у разі її встановлення не може перевищувати 30 відсотків посадового окладу).

Також відповідно до внесених змін державним службовцям органу державного фінансового контролю, його міжрегіональних територіальних органів встановлюються такі спеціальні звання:

- державний контролер I рангу;
- державний контролер II рангу;
- державний контролер III рангу;
- державний контролер IV рангу;
- державний контролер V рангу;
- державний контролер VI рангу.

Порядок присвоєння спеціальних звань, передбачених цією частиною, розмір доплат за спеціальне звання затверджуються Кабінетом Міністрів України.

ПРО ЗАТВЕРДЖЕННЯ ПОРЯДКУ ФОРМУВАННЯ ФОНДУ ОПЛАТИ ПРАЦІ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ У ДЕРЖАВНОМУ ОРГАНІ

Шостого червня 2025 року було прийнято постанову Кабінету Міністрів України № 668, якою затвер-

джено Порядок формування фонду оплати праці державних службовців у державному органі.

Порядок визначає питання формування фонду оплати праці державних службовців у державному органі (далі — фонд), джерелом якого є кошти державного бюджету, та поширюється на державні органи, їх апарати (секретаріати), в яких оплата праці державних службовців регулюється Законом України “Про державну службу” та іншими законами.

Вказаний Порядок застосовується головними розпорядниками бюджетних коштів, розпорядниками бюджетних коштів нижчого рівня та відповідальними виконавцями бюджетних програм під час підготовки бюджетних пропозицій до Бюджетної декларації та підготовки і подання Мінфіну бюджетних запитів для підготовки проекту Державного бюджету України на відповідний рік, а також під час складання проектів кошторисів на плановий бюджетний період у частині бюджетних призначень для планування видатків на оплату праці у державних органах.

Так, фонд формується з урахуванням таких складових, визначених законодавством: посадового окладу; надбавки за вислугу років; надбавки за ранг державного службовця, дипломатичний ранг або інше спеціальне звання у випадках, передбачених законом; фонду пре-

міювання державного органу у розмірі 20 відсотків загального фонду посадових окладів на рік (для виплати місячної або квартальної премії та премії за результатами щорічного оцінювання службової діяльності); компенсації за роботу, що передбачає доступ до державної таємниці; грошової допомоги, що виплачується під час надання щорічної основної оплачуваної відпустки; індексації заробітної плати відповідно до статті 2 Закону України “Про індексацію грошових доходів населення”, якщо інше не передбачено законодавством; грошової компенсації за невикористані дні щорічних та додаткових відпусток відповідно до статті 24 Закону України “Про відпустки”; дві вихідні допомоги державному службовцю, який звільняється на підставі пункту 7 частини першої статті 83 Закону України “Про державну службу”; інших складових заробітної плати, передбачених Податковим кодексом України, Митним кодексом України та спеціальними законами, які є обов’язковими виплатами.

У разі прийняття Кабінетом Міністрів України рішення про утворення, реорганізацію або ліквідацію міністерства, іншого цен-

трального органу виконавчої влади, їх територіальних органів, що передуює прийняттю закону про Державний бюджет України на відповідний рік, фонд формується з урахуванням виплат, передбачених пунктом 6 частини першої статті 83 та пунктами 1 і 11 частини першої статті 87 Закону України “Про державну службу”. Надбавки за вислугу років та за ранг державного службовця розраховуються з урахуванням стажу державної служби, який набуде державний службовець, та рангу державного службовця, який буде йому присвоєно у плановому бюджетному періоді.

Фонд формується з розрахунку граничної чисельності державних службовців у державному органі.

ПРО ВНЕСЕННЯ ЗМІН ДО ПОСТАНОВИ КАБІНЕТУ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ ВІД 29 ГРУДНЯ 2023 Р. № 1409

Кабінетом Міністрів України прийнято постанову від 06 червня 2025 року № 667, якою внесені зміни до постанови Кабінету Міністрів України від 29 грудня 2023 р. № 1409 «Питання оплати праці державних службовців на основі класифікації посад у 2025 році» (далі – постанова № 1409).

Так, постанову № 1409 доповнено нормами щодо розміру розміру надбавок до посадових окладів за ранги державних службовців в державних органах, що провели класифікацію посад державної служби, а також Порядком преміювання державних службовців, які займають посади державної служби категорії “А” в державних органах, що провели класифікацію посад державної служби.

Цим Порядком, зокрема, передбачено, що розмір премії Державному секретарю Кабінету Міністрів України, його заступникам визначається керівником державної служби в Секретаріаті Кабінету Міністрів України за погодженням з Прем'єр-міністром України відповідно до подання Міністра Кабінету Міністрів України.

Розмір премії державним секретарям міністерств визначається керівником державної служби у відповідному міністерстві за погодженням з Міністром Кабінету Міністрів України відповідно до подання члена Кабінету Міністрів України, який очолює міністерство.

Розмір місячної або квартальної премії державних службовців не може перевищувати: 30 відсотків посадового окладу для місячної премії; 90 відсотків посадового окладу для квартальної премії. Розмір премії залежить від своєчасного та якісного виконання завдань, визначених стратегічними і програмними документами Кабінету Міністрів України, дорученнями Прем'єр-міністра України, а також забезпечення дотримання вимог Регламенту Кабінету Міністрів України під час внесення Кабінетом Міністрів України проектів законодавчих та інших нормативно-правових актів, необхідних для реалізації прийнятих законів.

Розмір премії керівникам центральних органів виконавчої влади, що не є членами Кабінету Міністрів України, діяльність яких спрямовується і координується безпосередньо Кабінетом Міністрів України, визначається керівником державної служби у відповідному центральному органі виконавчої влади за погодженням з Міністром Кабінету Міністрів України. Розмір премії заступникам керівників центральних органів виконавчої влади, що не є членами Кабінету Міністрів України, діяльність яких спрямовується і координується безпосередньо Кабінетом Міністрів України, визначається керівником відповідного центрального органу виконавчої влади.

Розмір премії керівникам центральних органів виконавчої влади, що не є членами Кабінету Міністрів України, діяльність яких спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через відповідних членів Кабінету Міністрів України, та їх заступників визначається керівником державної служби у відповідному центральному органі виконавчої влади за погодженням з міністром, який спрямовує та координує діяльність центрального органу виконавчої влади.

ЩОДО СПЕЦІАЛЬНИХ МЕХАНІЗМІВ РЕАЛІЗАЦІЇ ФІНАНСУВАННЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ ДЛЯ УКРАЇНИ ЗГІДНО З ІНСТРУМЕНТОМ UKRAINE FACILITY

07 липня 2025 року Кабінетом Міністрів України прийнято постанову № 807 «Про внесення до деяких постанов Кабінету Міністрів України змін щодо спеціальних механізмів реалізації фінансування Європейського Союзу для України згідно з інструментом Ukraine Facility».

Змінами пункт 9 Порядку та умов надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на реалізацію публічного інвестиційного проекту на модернізацію майстерень і лабораторій закладів професійної та фахової передвищої освіти, забезпечення енергоефективності, безпеки та інклюзивності освітнього простору, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 30 листопада 2016 р. № 925, викладено в такій редакції:

«9. Використання субвенції здійснюється в обсязі, передбаченому в Державному бюджеті України на відповідний рік, з урахуванням вимог постанови Кабінету Міністрів Укра-

їни від 11 жовтня 2016 р. № 710 «Про ефективне використання державних коштів» з дотриманням усіх вимог Рамкової угоди між Україною та Європейським Союзом щодо спеціальних механізмів реалізації фінансування Союзу для України згідно з інструментом Ukraine Facility, ратифікованої Законом України від 6 червня 2024 р. № 3786-IX, зокрема щодо:

- проведення перевірки реципієнтів фінансування, у тому числі підрядників та субпідрядників, щодо застосування до них обмежувальних заходів;
- дотримання правил щодо прийнятності осіб, суб'єктів і матеріалів для постачання;
- недопущення будь-якого подвійного фінансування одних і тих же компонентів проектів, у тому числі за рахунок коштів, наданих Європейським Союзом чи іншими донорами;
- забезпечення публічності отриманого фінансування від Європейського Союзу під час виконання заходів Плану України, схваленого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 18 березня 2024 р. № 244.

Субвенція спрямовується на досягнення кількісних та якісних показників, передбачених Планом України, в рамках інструменту Ukraine Facility.».

Аналогічна норма передбачена:

- у Порядку та умовах надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на реалізацію публічного інвестиційного проекту на придбання обладнання, створення та модернізацію (проведення реконструкції та капітального ремонту) їдалень (харчоблоків) закладів освіти, зокрема військових (військово-

морських, військово-спортивних) ліцеїв, ліцеїв із посиленою військово-фізичною підготовкою, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 16 лютого 2022 року № 120;

- у Порядку та умовах надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на реалізацію публічного інвестиційного проекту на безперешкодний доступ до якісної освіти — шкільні автобуси, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 28 квітня 2023 року № 418 «Деякі питання надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на реалізацію публічного інвестиційного проекту на безперешкодний доступ до якісної освіти - шкільні автобуси»;

- у Порядку та умовах надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на реалізацію публічного інвестиційного проекту на облаштування безпечних умов у закладах, що надають загальну середню освіту (облаштування укриттів), зокрема військових (військово-морських, військово-спортивних) ліцеях, ліцеях із посиленою військово-фізичною підготовкою, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 28 квітня 2023 року № 419 «Деякі питання надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на реалізацію публічного інвестиційного проекту на облаштування безпечних умов у закладах, що

надають загальну середню освіту (облаштування укриттів), зокрема військових (військово-морських, військово-спортивних) ліцеях, ліцеях із посиленою військово-фізичною підготовкою»;

- у Порядку та умовах надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на реалізацію публічного інвестиційного проекту на облаштування безпечних умов у закладах, що надають загальну середню освіту (протипожежний захист), зокрема військових (військово-морських, військово-спортивних) ліцеях, ліцеях із посиленою військово-фізичною підготовкою, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 30 грудня 2024 року № 1530;

- у Порядку та умовах надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на реалізацію публічного інвестиційного проекту на забезпечення якісної, сучасної та доступної загальної середньої освіти «Нова українська школа», затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 31 грудня 2024 року № 1554 «Деякі питання надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на реалізацію публічного інвестиційного проекту на забезпечення якісної, сучасної та доступної загальної середньої освіти «Нова українська школа», у 2025 році».

Науково-виробничий журнал
«Фінансовий контроль»
є засобом масової інформації, в якому друкуються офіційні,
науково-виробничі, нормативні виробничо-практичні
та інформаційні матеріали Державної аудиторської служби
України та авторів з інших органів державної влади,
наукових організацій і закладів
вищої освіти України та з-за кордону

(044)-468-21-47
fincontrolnew.com.ua
dficontrol@ukr.net

9 786177 228874